Nógrádi Gábor

A gyógyító vers

Ha gyerekkoromban nem olvastam és írogattam volna annyit kedvemre, ma nem élnék, mert felkötöttem volna magamat a kamaszkor zűrös tehetetlenségében.

(Az idős kor egyik haszna, hogy már mindent meggyónhatsz nyilvánosan a félrelépéseiden kívül. Azok bevallásában is csak a tisztességben megőszült asszonyok iránti hála tesz lakatot a szádra.)

Hétéves voltam, amikor anyám harminc évesen elhunyt, és a gyászmunkában az olvasott és írott betű volt a legfőbb orvosságom. Ezt persze akkor sem én, sem a köröttem élők *a felismerés tiszta fényében* nem tudták, ide számítva Magyarország teljes szellemi világát az oktatásügytől az irodalomtudományon át a pszichológiáig. (Na, jó, mondjuk a művészetterápiával foglalkozók sejtettek valamit.)

Nem tudták és többnyire nem tudják ma sem.

Nem tudják, hogy az irodalom – a művészet – nem csak az értékteremtésről, az emberi lényeg mind pontosabb, teljesebb és magasabb színvonalú kifejezéséről szól, hanem elsősorban minden ember lelki életének (aktuális mentálhigiénés állapotának) egyensúlyban tartásáról, gyógyításáról.

Ha tudnák, akkor az iskolákban az olvasás mielőbbi megtanítása és a szépirodalom (no, meg minden más művészeti ág) megszerettetése állna az első helyen, és azt követné minden más.

Azt, hogy miért a társadalmi hierarchia – fent a gazdagok és okosak, lent a szegények és hülyék – mintájára alakították az irodalom – a művészet – értékelését, azt a szakterületek tudósai – filozófusok, történészek, szociológusok – jobban el tudnák magyarázni. Én csak a jelenségekről számolhatok be, amelyeket egyébként mindenki ismerhet.

Miért olvassa el egy tizenegy éves gyerek ötször az Egri csillagokat egy hét alatt, mint tettem én betegséget hazudva, hogy otthon maradhassak? Miért mormoljuk – nem túlzok – ezerszer ugyanazt a verset? Miért énekeljük a népdalokat például bánatunkat elűzendő, feloldandó, ergo: katartizáló öngyógyításként?

Miért hallgatják meg a rajongók százszor Mozart Requiemjét vagy Rihanna Disturbia című dalát? Miért nézik meg Van Gogh ágyát vagy Fellini 8 és fél című filmjét? És a sorozatok tíz, húsz, száz részét?

Kelecsényi László az Új Írás szeptemberi számában írja Szilvási Lajosról, hogy a kánon margóra szorította, de az olvasók

szeretik. „Valami itt nincsen rendben, barátaim!” – fejezi be a cikkét Kelecsényi.

Nos, ez a *valami* évezredek óta nincs rendben. De az, hogy felismerjük és elismerjük a valóságot: a kulturális termékek tökéletes egyenlőségét a befogadók oldaláról, és erről írhatunk, beszélhetünk – reménykeltő. Talán majd eljön egy korszak, amikor a tanárképző főiskolákon, egyetemeken abban a szellemben fogják felkészíteni a hallgatókat, hogy Szilvási nem kevésbé fontos az olvasója számára, mint számomra Krúdy.

Bevallom, ez még nekem sem könnyű lecke, pedig ötven éve, népművelő korom óta ezt zsolozsmázom. Nehéz lemondani a fensőbbséget biztosító előjogokról, legyenek azok gazdaságiak, társadalmiak, kulturálisok.

(Most látom, milyen messze jutottam a „gyógyító vers”-től. De vajon tényleg olyan messze?)